

TETİK

Nilay Erik

■ “Boncuk varrr...”

“Makara vaaaarr...”

“Düdük var...”

“Naylon misinalarım varrr...”

“Çerçiii!!!”

“Para alırım, yumurta alırım, lastik alırım...”

“Çerçiiiiiii!!!”

Tevinelerin İsmail birden irkildi. Çakır Çerçi'nin sesiydi bu. Yine, kendisinden evvel sesi gelmişti köye. İsmail, emin olmak için burunıyla havayı yokladı. Evet, oydu. Çakır'ın eşeğinin kokusuydu bu. Ne sürüyorsa artık, eşeğin kokusu, aşağıki derenin oradan bile geliyordu köye.

İsmail, vakit kaybetmeden köyün girişine doğru koşmaya başladı. Ayaklarıyla değil de yüreğiyle koşuyordu. Bu sefer tamamıdı. Alacaktı. Söz vermişlerdi annesi de babası da.

Çakır'ı köye girerken yakaladı. Eşeği iyice yüklemişti yine. Hayvan; yavaş yavaş, ayağının altındaki taşları etrafına fırlata fırlata, dura aksaya yürüyordu. Eşek önde, Çakır arkada, onun arkasında da İsmail, köy meydanındaki dik yokuşu beraberce geçtiler. Çeşmenin oradaki düzlüğe varınca durdular. Köyün bütün çocukları da bir anda oraya toplandı. Çakır, ağır hareketlerle bir hediye paketini açar gibi açtı heybesini. Bir yandan da mâniler söylüyordu Çakır: *Lilili gızım lilili / Çerçi gelmiş boncuğu çok / Aradım kızıma*

ilayığı yok / Her rengi var turuncu yok. Çocukların meraklı bakışları arasında, heybeden çıkardıklarını büyük söğüdün gölgesine serdiği muşambanın üstüne bir bir dizdi. Ne kadar büyük elleri vardı Çakır'ın. Ne çok şey sığıyordu. Hem rengi de bir değişikti. Sanki gittiği yerlerin, dokunduğu eşyanın, tokalaştığı insanların rengi sinmişti ellerine. Bir sürü şey getirmişti gene: renk renk naylonlar, yünler, oyuncak tabancalar, boncuklar, gofretler, sakızlar, şekerler, topaçlar, düdüklü, misketler, kitaplar...

Çakır'ın heybesi; bozkırın tek renk insanına, tek renk toprağına, tek renk yoksulluğına bir karşı duruş gibiydi. Bir isyandı. Siyah beyaz bir hayatın tek renkli karesiydi. Şehir ışıltılarıyla doluydu heybe. Çakır, eşek sırtında renkli hayaller taşıyordu uzak köylere. Kimi boncuktan bir bileklik takıyordu koluna kimi oyuncak bebeğini avutuyordu kucağında kimi de kır bekçisi oluyordu düdüğünü öttürdüğünde. İsmail'in hayali ise bir oyuncak tabancaydı. Haftalardır yolunu gözlüyordu Çakır'ın ama bugün ne yapacak, o tabancayı alacaktı. Söz vermişti hem annesi hem babası.

Çeşmenin karşısındaki elektrik direğine yaslanmış, sergideki tabancaları mahzun mahzun seyrediyordu. Tabancaların parlak gümüş renginden gözlerini koparamıyordu. Bu hâl Çakır'ın dikkatinden kaçmadı. Yanına çağırıldı İsmail'i. Başını okşadı:

"Alcan mı len bu defa tabancayı?" dedi.

İsmail, gözlerini yerdeki o gümüş parıltıdan ayırmadan:

"Bi bakayım hele." dedi.

Çakır, muşambanın üstünden aldığı tabancayı İsmail'e verdi. İsmail tabancayı evirdi çevirdi, okşadı, sevdi. Nasıl da güzeldi öyle. Babasının tabancasına benziyordu tıpkı. Hatta onunkinden daha parlaktı. Soğuk değildi ama onunki gibi. Geçen gün, babasının tabancasını sandıktan çıkarmıştı. Eline alınca her şeyi unutmıştı. Babasının o kocaman ayaklarının sesini bile duymamıştı. Yakalanmıştı. Babası "Ben sana demedim mi bu tabancaya ellemeyeceksin diye!" deyip ensesine şaplağı indirmişti. Doğrusu bu şaplağına değmişti. Sahici bir tabanca ne kadar da heyecan vericiydi. Bir an, kendisinin sanmıştı bu gümüş renkli tabancayı.

İsmail, tabancayı isteksizce geri bıraktı. "Haydi!" dedi Çakır, "Şu eşeği bi sulayiver." Sulamak iş değildi de eşeğin kokusu her seferinde üstüne siniyordu. "Lan İsmail, Çakır'ın eşeği gibi kokuyorsun." diyordu arkadaşları sonra. Eşek gibi kokmak zoruna gidiyordu. İçerliyordu. "Çakır Çerçi de böyle kokuyor oğlum." diyerek onlara karşı bir üstünlük sağlıyordu kafasında.

Eşegi sulayıp çayırılığa örükledi. Sonra aynı elektrik direğine sırtını verip gümüş renkli tabancaları izlemeye kaldığı yerden devam etti. Kaç defa düşünme girmişti bu tabanca. Hatta dün gece bile görmüştü aynı düşü. Çakır, “Düdük var... Naylon misinaları varrr... Çerçiii!!! Para alırım, lastik alırım.” diye bağırarak çeşmenin oradaki düzlüğe doğru ilerliyordu. Yine dünyanın bütün güneşlerini doldurmuştu heybesine. Çeşmenin oraya varınca İsmail’i çağırmıştı yanına. Kocaman elleriyle omzuna, saçlarına dokunmuştu. “Madem her geldiğimde benim eşegi suluyon len...” demişti. Heybeden tabancayı çıkarıp İsmail’in avcuna koymuştu. İsmail, tabancasını göstermek için koşa koşa arkadaşlarının yanına gitmişti. Ali nasıl da kıskanmıştı. Bir kere elime alıp bakayım, diye nasıl da yalvarmıştı. Derken annesinin sesi, düşünüyü bıçak gibi kesmişti:

“İsmailll, kalk len! Harman zamanı böyle yatılır mı öğlene kadar! Hadi kalk, hayvanları Aşış Çayı’na indir!” Şimdi uyanıktı ama düş görmeye hâlâ devam ediyordu İsmail. Çakır’ın etrafında fır dönüyordu.

Biraz sonra annesi, halası, teyzesi de geldiler Çakır’ın yanına. Annesinin kucağında bir teneke buğday vardı. Demek alacaktı tabancayı. Söz vermişti zaten. “Hele düvenler sürülsün de.” demişti. “Ah, çabucak sürülse! Bizim öküzler ekinleri bir güzel ezse, buğdaylar sapından ayrılrsa, tenekelere dolsa, ambarlar taşsa.” demişti İsmail de içinden.

Sabahtan akşama kadar düvenin üstünde, hayvanlar ekinin içine pislemesin diye elinde kürek beklemişti. Evden harmana somun somun ekmek, tencere tencere yemek taşımıştı. Nereye sürerlerse koşa koşa gitmişti. Hak etmişti artık tabancayı.

Bu arada, Çakır’la iyi bir pazarlığa girişmişti Asiyе halası.

“Kaça bu naylonlar?”

“Kırk kuruş.”

“Cambaz Ömer’in karısına elliye vermişsin ama. Bana da elliye olacak.”

“E çok istiyorsan olsun madem.”

İsmail kıkır kıkır güldü. Çok saftı bu Asiyе hala. Hesap kitap bilmiyordu. Kırkı elliye ayıramıyordu birbirinden.

Çakır lafa dalmıştı kadınlarla. Buraya gelirken geçtiği yollardan üzerine bulaşan tozu silkeliyordu üstlerine. Yarı Türkçe, köylüden öğrendiği kadarıyla yarı Çerkezce yol hikâyelerini anlatıyordu onlara. Nereleri dolaşıp geldiğini, hangi çeşmelerden su içtiğini, mini mini pencereci şirin mi şirin evleri... Sonra; beyaz dişleri, bellerine kadar saç örgüleri, dudaklarının

kenarında benleri, yanaklarında gamzeleri olan köy güzellerini... Anaları, nazar boncukları alıp takarlarmış ki Çakır'dan kem göz değmesin diye.

İsmail, Çakır'ı dinlerken öyle dalmıştı ki... İçini çekti birden. Belli ki Çakır'ın anlattığı yerlerde insanlar hep keyifte, eğlencedeydi. İş güç yoktu, çocuklar tarlaya gitmiyorlardı, koyun gütmüyorlardı, ahbun temizlemiyorlardı.

İsmail'in annesi, getirdiği buğdayı Çakır'ın çuvalına boşalttı. İsmail heyecanla onu izliyordu. Annesi biraz sonra sergideki tabancalardan birini alıp onu yanına çağıracaktı. Bunun için getirmişti buğdayı. Söz vermişti çünkü.

Annesi sergiye eğildi ve uzanıp yün iplerden üç dört kelep aldı. Asiye'ye: "Kış geliyor, almak lazım." dedi. İsmail'in yüzü o an kıpkırmızı oldu, gözlerinde şimşekler çaktı. Sırtından soğuk soğuk terler aktı. Annesi baksaydı görecekti ama bakmadı. Bir şey diyecek gibi oldu annesine. Vazgeçti. Konuşamadı.

Tabancaya baktı tekrar. Gümüş renk gözlerinde yalım yalım yandı. Yüreğinde patladı. Duramadı orada. Annesi sözünde durmamıştı ama babası verdiği sözü tutardı elbet. "Sen hele şu koyunları güt de..." demişti. O da gütmüştü.

Bostan kolundaki tarlaya gitmişti babası sabah ezanıyla. O uzun yolu koşu koşu bitirdi. Koşarken hep tabancayı düşündü. Kasıklarına koşmaktan ağrı girdi. Bostan koluna yaklaşıncaya yavaşladı, kalan yolu yavaş adımlarla yürüdü. Nefesini düzeltti. Babası, tarlanın kenarındaki kavaklıkta sırtını ağaca yaslamış oturuyordu. Yaktığı ateşin isisi, havada, rüyalarındakine benzer bir görüntü oluşturmuştu ya da rüya görüyordu. Babası bir kâğıda biraz tütün koymuş sarıyordu. İsmail'in geldiğini fark edince:

"Ne işin var lan senin burada." diye çıkıştı.

"Hiçç!" dedi İsmail.

"Yalnız mı geldin?"

Bu soru karşısında biraz cesaretlendi İsmail. Hatta sevindi. Onu düşünmüştü demek. Öyle ya oraya kadar nasıl yalnız gelebilmişti.

"Evet, yalnız geldim." dedi. Devam etti sonra "Çakır geldi de..." dedi.

"Eee!" dedi babası.

"Alacan mı tabancayı? Hani demiştin ya koyunları güdersem..."

Cümlelerin sonunu kendi bile duymadı, sesi yine içine doğru saklanmıştı. Aynı soruyu ölse soramazdı. Babası tütünü sarmayı bitirdi, çimenlerin

---

üzerindeki çakmağa uzanıp sardığı tütünü yaktı. Dumanı İsmail'in ağzına burnuna doldu. Kısa kısa öksürdü İsmail. Dumanı genzinden zar zor çıkarıp tekrar.

“Baba” dedi, “Tabanca...” dedi.

“Lan düşman köyü mü kuşattı? Tabancayı ne edecen? Yürü git!”

Babasının üç cümlesi, üç el silah olup İsmail'in kulaklarında patladı. Usulca kalktı babasının yanından. Kendisini şapşal gibi hissediyordu. Ne söyleyecekti ki babasına. Şimdi burada ağlasa, feryat etse, ille de istiyorum dese ne değişecekti? Adamakıllı bir de dayak yiyecekti üstüne. Bunu biliyordu.

Bir mucizenin olmasını bekler gibi geldiği yolu daha yavaş, yaralı bir asker gibi elleri karnında yürümeye başladı. Birkaç kez arkasına baktı, kulaklarını iyice açtı. Onu yolundan geri çevirecek bir ses bekledi. İsmi duymak istedi. Babasının içinde yaktığı bu ateş, bu sıcak boğucu havayla birden parlayacak gibiydi. Nehirde elini yüzünü yıkadı. İçindeki alevi harlar diye şöyle derin bir nefes bile almadı. Herkesin babası aslında bir barut muydu? Yol boyunca düşündü durdu.

Köye vardığında Çakır, sergisini toplayıp gitmişti. Meydanda birkaç çocuk, ondan aldıkları düdüklere öttürüyorlardı. İki üç kadın çeşmeden bakır helkelerine su dolduruyordu.

İsmail, Çakır'ın sergisini yaydığı büyük söğüdün altına uzandı. Bir serçe kondu sonra söğüdün dalına. İşaret parmağını hayali bir tabancanın tetiğine koydu, sol gözünü yumup serçeye nişan aldı:

“Ciiuuvv!!!”

Serçeye hiçbir şey olmadı. Belli ki silahı tutukluk yaptı, belki de geri tepti ama eve dönerken bostan kolu tarafından peş peşe üç el silah sesi duydu. Bu, sahiciydi ama. Soğuktu. Tıpkı babasınınki gibi.